

Bruxelles, 6.11.2013.
COM(2013) 762 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Direktive o energetskej učinkovitosti – smjernice Komisije

{SWD(2013) 445 final}
{SWD(2013) 446 final}
{SWD(2013) 447 final}
{SWD(2013) 448 final}
{SWD(2013) 449 final}
{SWD(2013) 450 final}
{SWD(2013) 451 final}

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Direktive o energetske učinkovitosti – smjernice Komisije

1. UVOD

Europa si ne može priuštiti gubljenje energije. Ostvarivanje energetske učinkovite Europe već je dugo cilj EU-a, koji opetovano podupiru šefovi država i vlada EU-a.

Europsko vijeće je 2007. donijelo ambiciozne ciljeve u vezi s energijom i klimatskim promjenama za 2020. – smanjenje stakleničkih plinova za 20 %, povećanje udjela obnovljive energije za 20 % i postizanje povećanja energetske učinkovitosti za 20 %¹.

Ti su ciljevi ponovno potvrđeni u Strategiji Europa 2020.², koja je zajednička europskim institucijama, državama članicama i socijalnim partnerima, koji svi imaju određenu ulogu u osiguravanju da EU poduzima potrebne mjere za ostvarenje ciljeva Strategije Europa 2020.

Predviđanjima iz 2010.³ se pokazalo da cilj povećanja energetske učinkovitosti EU-a do 2020. neće biti ostvaren i da su stoga potrebne nove mjere na europskoj i nacionalnoj razini. Kako bi riješila tu situaciju, Komisija je 2011. uputila prijedlog za Direktivu o energetske učinkovitosti. Prijedlog se temeljio na iskustvu stečenom u različitim područjima, posebno područjima energetske učinkovitosti zgrada, energetske usluga i kogeneracije. Zajednički je nazivnik navedenim područjima još uvijek postojeći veliki potencijal za energetske učinkovitosti te je stoga polazište prijedloga da se većina potrebne uštede energije može postići poboljšanjima energetske učinkovitosti (tj. uporabom manje količine utrošene energije za jednaku razinu gospodarske djelatnosti ili usluge). Opći je cilj prijedloga bio davanje značajnog doprinosa ispunjavanju cilja povećanja energetske učinkovitosti EU-a do 2020. i uspostava zajedničkog okvira za poticanje energetske učinkovitosti u Uniji nakon 2020. Taj su prijedlog naposljetku donijela dva suzakonodavca 25. listopada 2012. kao Direktivu o energetske učinkovitosti 2012/27/EU⁴.

2. DIREKTIVA O ENERGETSKOJ UČINKOVITOSTI

Direktiva o energetske učinkovitosti („DEU“) objavljena je 14. studenoga 2012. u Službenom listu, a stupila je na snagu 4. prosinca 2012. Države članice će je morati prenijeti do 5. lipnja 2014. (osim određenih odredaba za koje je predviđen drugi datum prenošenja⁵).

U DEU-u su navedene pravno obvezujuće mjere za jačanje napora država članica da se energijom koriste učinkovitije u svim fazama energetske lanca – od pretvorbe energije i njezine distribucije do krajnje potrošnje. Najvažniji zahtjevi Direktive, u smislu buduće energetske politike, ukratko su navedeni dolje.

Prvo, kako bi se ojačale političke obveze koje su preuzele države članice u Strategiji EU 2020., u DEU-u je prvi put jasno definiran i kvantificiran cilj povećanja energetske

¹ Za razliku od druga dva cilja, ovaj cilj nije preveden u pravno obvezujući instrument.

² COM(2010) 2020 završna verzija.

³ Ocjena učinka Plana za energetske učinkovitosti (SEC/2011/277)

⁴ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ (o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju) i 2010/30/EU (o označivanju i standardima za proizvode) i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ (o promicanju kogeneracije) i 2006/32/EZ (o energetske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji i energetske uslugama).

⁵ Vidi članak 28. stavak 1.

učinkovitosti EU-a kao „*potrošnja energije u Uniji 2020. od najviše 1 474 Mtoe*⁶ *primarne energije, odnosno 1 078 Mtoe krajnje energije*”⁷. Pristupanjem Hrvatske 1. srpnja 2013., ti su ciljevi prilagođeni na „od najviše 1 483 Mtoe primarne energije, odnosno 1 086 Mtoe krajnje energije”.

Potpuna i pravilna provedba DEU-a imat će važnu ulogu u ostvarivanju cilja povećanja energetske učinkovitosti EU-a za 20 % do 2020., što će zauzvrat doprinijeti okviru EU-a za klimatsku i energetska politiku do 2030., kako je objašnjeno u Zelenoj knjizi COM (2013) 169 završna verzija. Ocjenom napretka u ostvarivanju okvirnih nacionalnih ciljeva povećanja energetske učinkovitosti koje su države članice odredile u skladu s člankom 3. DEU-a doprinijet će se raspravi o tome koje bi vrste ciljeva i na kojoj razini mogle biti primjerene za 2030.

U DEU-u se od država članica zahtijeva i određivanje nacionalnih okvirnih ciljeva povećanja energetske učinkovitosti za 2020., koji se mogu temeljiti na različitim pokazateljima (potrošnja primarne energije ili krajnja potrošnja energije, uštede primarne ili krajnje energije ili energetska intenzitet). Države članice moraju u okviru nacionalnih programa reformi ili zasebnom komunikacijom do 30. travnja 2013. obavijestiti Komisiju o navedenim ciljevima i o tome kako se oni prevode u smislu uporabe primarne i krajnje energije 2020.⁸

Navedene su informacije uključene u proces europskog semestra⁹ i ocjenjuju se kao element u procjeni vjerojatnog ostvarivanja općeg cilja EU-a do 2020. i mjere u kojoj se pojedinačnim naporima ispunjava zajednički cilj. Sada su sve države članice prijavile svoje nacionalne okvirne ciljeve, iako ih dvije još nisu prijavile u obliku u kojem se to zahtijeva Direktivom. Ako se promatraju zajednički, nacionalni okvirni ciljevi povećanja energetske učinkovitosti upućuju na to da je cilj država članica postići uštedu od samo 16,4 % primarne energije i 17,7 % krajnje energije do 2020. – ne ukupnih 20 % potrebnih za ispunjavanje cjelokupnog cilja EU-a¹⁰. Međutim, prije no što se budu mogli dati pouzdaniji rezultati, bit će potrebno provesti detaljnije ocjenjivanje koje obuhvaća ciljeve svih država članica, rezultate energetska modela i uključivanje dodatnih instrumenata politike koji se trenutno razvijaju. U skladu s člankom 3. stavkom 2. i člankom 24. stavkom 7. DEU-a, Komisija do 30. lipnja 2014. Europskom parlamentu i Vijeću mora dostaviti svoju procjenu napretka u ostvarivanju cilja povećanja energetske učinkovitosti do 2020.

Štoviše, Direktivom se od država članica zahtijeva da do 30. travnja 2014. uspostave i objave svoje dugoročne strategije za obnovu zgrada, što je presudna obveza s obzirom na to da gotovo 40 % krajnje potrošnje energije ostvaruju kućanstva, javni i privatni uredi, prodavaonice i druge zgrade. Zgrade javnog sektora moraju predvoditi svojim primjerom – 3 % zgrada u vlasništvu i uporabi središnje vlasti treba obnoviti svake godine do razine koju je država članica utvrdila u skladu s Direktivom o energetska učinkovitosti zgrada¹¹. Vodeća uloga javnog sektora prepoznata je i u odredbama DEU-a o javnoj nabavi, kojima se od središnje vlasti zahtijeva da pod određenim uvjetima nabavlja energetska najučinkovitije proizvode, usluge i zgrade.

⁶ Milijun tona ekvivalenta nafte

⁷ Iznosi su ažurirani kako bi se uzelo u obzir pristupanje Hrvatske EU-u 1. srpnja 2013.

⁸ U vezi s popisom nacionalnih ciljeva i ocjenjivanjem, vidi Komunikaciju Komisije (COM (2013) završna verzija xxx) o „Općem napretku u ostvarivanju ciljeva povećanja energetske učinkovitosti EU-a”

⁹ Posebno u COM(2013) 350 završna verzija i Tematskom informacijskom listu *CILJEVI EUROPE 2020.: klimatske promjene i energija*

¹⁰ Za dvije države članice (Sloveniju i Hrvatsku) koje nisu dostavile informacije o tome kako će se njihovi ciljevi prevesti u primarnu i krajnju energiju u 2020., za izračun su korišteni povijesni podaci o njihovoj uporabi energije za 2010. (http://ec.europa.eu/energy/efficiency/eed/reporting_en.htm).

¹¹ Članak 4. Direktive 2010/31/EU

Države članice moraju osigurati realizaciju određenih količina uštede energije od 2014. do 2020. na razini krajnjih kupaca uspostavom sustava obveza energetske učinkovitosti ili alternativnih mjera politike.

Prepoznajući znatan potencijal za uštedu energije u poduzećima svih kategorija i vrsta, sva se poduzeća potiče na provedbu energetskih pregleda, koji su obvezni svake četiri godine za poduzeća koja nisu mala i srednja poduzeća (MSP). Od država se članica zahtijeva da razviju programe za poticanje MSP-a na podvrgavanje energetskim pregledima i za podizanje svijesti među kućanstvima o koristima takvih pregleda. Identifikacijom mogućnosti za uštedu energije, energetski pregledi će biti i temelj razvoja tržišta energetskih usluga.

Informacije o potrošnji energije presudne su ako potrošači trebaju donijeti informirane odluke o opskrbi energijom i njezinoj uporabi. Stoga Direktiva sadržava detaljne zahtjeve o mjerenju i obračunu za krajnje kupce.

Energetski sektor upotrebljava oko 30 % primarne energije EU-a, uglavnom za pretvorbu energije u električnu i toplinsku energiju te za distribuciju. Stoga se Direktivom teži maksimalnom povećanju učinkovitosti mreže i infrastrukture, omogućuje i potiče odgovor na potražnju i utvrđuju obveze i poticaji za veću uporabu visokoučinkovite kogeneracije i centraliziranog grijanja i hlađenja.

Energetska učinkovitost jedan je od najisplativijih načina poboljšanja sigurnosti opskrbe energijom i smanjenja emisija stakleničkih plinova te drugih onečišćujućih tvari. Energetski sustav i društvo u cjelini trebaju postati energetski znatno učinkovitiji. Poboljšanje energetske učinkovitosti predstavlja prioritet u svim scenarijima dekarbonizacije predstavljenima u Energetskom planu za 2050., te bi stoga i u tom kontekstu glavni fokus trebao ostati na energetske učinkovitosti.

Analizom kretanja ključnih pokazatelja upućuje se na to da bi se EU mogao, uz snažne politike energetske učinkovitosti i potpunu provedbu DEU-a, vratiti na put ispunjavanja svojih ciljeva 2020. Ako se to ostvari, godišnje do 2020. troškovi europskih kućanstava i industrije bili bi za oko 38 milijardi EUR niži, potreba za ulaganjem u proizvodnju i distribucije energije bila bi niža za oko 6 milijardi EUR i oko 24 milijarde EUR bilo bi uloženo u unaprjeđenje naših domova i ureda, čime bi se osigurala veća konkurentnost naše industrije i otvorila lokalna radna mjesta.

3. RADNI DOKUMENT KOMISIJE S DETALJNIJIM SMJERNICAMA ZA ODREDBE DEU-A

Većina se odredaba DEU-a mora prenijeti u nacionalno pravo do 5. lipnja 2014. Za članak 7. države članice moraju do 5. prosinca 2013. Komisiji poslati planirane mjere politike. Uporaba alternativnog pristupa iz članka 5. stavka 6. od strane država članica i izuzeća od zahtjeva iz članka 14. stavka 5. moraju se prijaviti Komisiji do 31. prosinca 2013.

Budući da se energetska učinkovitost oslanja na višestruke mjere na maloj razini, Direktiva o energetske učinkovitosti sadržava složene i detaljne odredbe koje su često vrlo tehničkog karaktera. Komisija je zainteresirana za blisku suradnju sa svim državama članicama na prijenosu Direktive i njezinoj učinkovitoj provedbi te je u tu svrhu pripremila nekoliko radnih dokumenata Komisije (RDK) u kojima je detaljnije objašnjeno kako, sa stajališta služba Komisije, određene odredbe Direktive treba tumačiti i kako se mogu najbolje primijeniti. Tim se RDK-ima ne mijenjaju pravni učinci Direktive i ne dovodi se u pitanje obvezujuće tumačenje Direktive koje je dostavio Sud. Dokumentima se uređuju predmeti iz Direktive koji su pravno složeni, zahtjevni za prijenos i potencijalno imaju veliki učinak na energetske učinkovitost. Oni se odnose na članke 5. – 11., 14. i 15. DEU-a, koji uključuju odredbe o zgradama središnje vlasti, javnoj nabavi, obvezama energetske učinkovitosti i alternativama,

energetskim pregledima, mjerenju i obračunu, kogeneraciji i mrežama te odgovoru na potražnju. Treba napomenuti da DEU sadržava minimalne zahtjeve i da države članice, u skladu s člankom 1. stavkom 2., mogu uvesti strože mjere u skladu s pravom Unije.

Detaljni RDK-i bit će povezani s ovom Komunikacijom, a dolje se nalazi kratki sažetak glavnih pitanja.

Budući da se potpunim prijenosom DEU-a u nacionalne pravne poretke zahtijeva dugoročno planiranje, Komisija objavljuje ovu Komunikaciju i prateće RDK-e prije roka za prijenos Direktive.

3.1. Smjernice za članak 5. (Zgrade središnje vlasti kao uzor)

Člankom 5. od središnjih vlasti država članica zahtijeva se da svake godine obnove 3 % ukupne površine poda zgrada u njihovom vlasništvu i uporabi koje ne ispunjavaju minimalne zahtjeve u vezi s učinkovitošću utvrđene Direktivom o energetske učinkovitosti zgrada 2010/31/EZ barem do razina učinkovitosti koje su odredile u primjeni te Direktive. Države članice moraju do 31. prosinca 2013. uspostaviti i objaviti popis svih relevantnih zgrada središnje vlasti. Ako država članica obnovi više od 3 % ukupne površine poda zgrada središnje vlasti, to može uračunati u svoje obveze tijekom bilo koje od tri prethodne ili tri sljedeće godine. Kao alternativa zahtjevu za obnovu 3 % ukupne površine poda zgrada središnje vlasti, države članice mogu poduzeti druge troškovno učinkovite mjere kojima bi postigle najmanje jednaku razinu uštede energije u zgradama središnje vlasti. Iznos uštede energije potreban u okviru alternativnog pristupa kumulativan je, što znači da se od država članica zahtijeva ostvarivanje zbroja godišnjih ušteda energije tijekom cijelog razdoblja od 2014. do 2020., bez obzira na uštedu ostvarenu u svakoj pojedinačnoj godini u navedenom razdoblju. Države članice mogu se koristiti procjenama za utvrđivanje potrebne razine uštede.

Za utvrđivanje opsega obveze iz članka 5. presudna je definicija „središnje vlasti” predviđena člankom 2. stavkom 9. DEU-a. „Središnja vlast” znači „svi administrativni odjeli s nadležnošću na cijelom državnom području države članice”. Nastavno na tu definiciju, države članice mogu se pozvati na Prilog IV. Direktivi o javnoj nabavi ¹², koji uključuje popis tijela središnje vlasti u svim državama članicama, te na definiciju središnje vlasti sadržanu u Smjernicama za Uredbu Vijeća 479/2009/EZ o primjeni Protokola o postupku u slučaju prekomjernog deficita. Za države članice sa saveznom strukturom relevantna je zadnja rečenica uvodne izjave 17. DEU-a.

U RDK-u o članku 5. predviđeni su mogući kriteriji i upućivanja za utvrđivanje koje su zgrade obuhvaćene opsegom obveze. U njemu su navedeni i praktični primjeri kako se mogu utvrditi i ispuniti cilj preuređenja od 3 % i obveza u okviru alternativnog pristupa.

3.2. Smjernice za članak 6. (Kupnja od strane javnih tijela)

Direktivom o javnoj nabavi 2004/18/EZ utvrđen je okvir za nabavu, a njezin je cilj osiguravanje načela kao što je pošteno tržišno natjecanje i postizanje najbolje vrijednosti za novac poreznih obveznika. Svako definiranje onoga što se mora kupiti prepušteno je posebnom zakonodavstvu, kao što je DEU. Člankom 6. DEU-a zahtijeva se da, pod određenim uvjetima, središnje vlasti kupuju proizvode, usluge i zgrade s visokim energetskim svojstvima definiranim zakonodavnim aktima EU-a, kao što su Direktiva o označavanju energije ¹³ i dopunske provedbene uredbe, Direktiva o ekološkom dizajnu ¹⁴ i njezine provedbene uredbe, Direktiva o energetske učinkovitosti zgrada ili program Energy Star. U

¹² Direktiva 2004/18/EZ

¹³ Direktiva 2010/30/EU

¹⁴ Direktiva 2009/125/EZ

Prilogu III. DEU-u utvrđen je popis zahtjeva energetske učinkovitosti definiranih u navedenim aktima EU-a.

U RDK-u su pojašnjene relevantne odredbe akata EU-a iz Priloga III. u vezi s javnom nabavom. Definicija „središnje vlasti” i ovdje je presudna za utvrđivanje opsega obveza javne nabave.

Obveza javne nabave uvjetovana je elementima kao što su troškovna učinkovitost, tehnička prikladnost i šira održivost. U RDK-u su objašnjeni ti „uvjeti”, na primjer razlika između troškovne učinkovitosti životnog vijeka i gospodarske izvedivosti, te u kojim ih okolnostima države članice mogu primjenjivati. Njime su predviđeni i mogući kriteriji na temelju kojih države članice mogu utvrditi koji su subjekti obuhvaćeni obvezama javne nabave.

3.3. Smjernice za članak 7. (Obveze energetske učinkovitosti i alternative)

Članak 7. odgovoran je za polovicu uštede energije koja se treba ostvariti DEU-om. On je složen i neke se odredbe¹⁵ trebaju početi primjenjivati prije završetka razdoblja prijenosa DEU-a.

Člankom se od država članica zahtijeva uspostava sustava obveza energetske učinkovitosti ili uporaba alternativnih mjera politike za ostvarivanje određenih ciljanih iznosa uštede energije među krajnjim potrošačima. Ušteda energije koja se treba ostvariti sustavima obveza energetske učinkovitosti i alternativnim mjerama u skladu sa stavkom 9. mora biti barem jednaka ostvarivanju novih ušteda svake godine od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020. od 1,5 % godišnjeg opsega energije koji su svi distributeri energije ili sva poduzeća za maloprodaju energije prodali krajnjim kupcima prema prosjeku za 2010., 2011. i 2012. U RDK-u je objašnjeno kako se treba izračunati taj cjelokupni ciljani iznos kumulativne i nove uštede energije koji se treba ostvariti u razdoblju obveze od 2014. do 2020. i pojašnjeno je kojim se statističkim podacima može koristiti. Nadalje, države članice mogu smanjiti navedeni iznos za do 25 % primjenjujući četiri posebne mogućnosti, odnosno koristeći se nižim stopama uštede, djelomično ili potpuno isključujući industrije iz sustava trgovanja emisijama (ETS), dopuštajući određene uštede na strani opskrbe ili uračunavajući uštedu energije iz ranijih mjera od 31. prosinca 2008. koje 2020. još uvijek ostvaruju učinak. U RDK-u je objašnjeno kako se može koristiti navedenim mogućnostima utvrđenima člankom 7. stavkom 2.

U RDK-u su navedeni primjeri vrsta mjera politike i uštede energije proizišlih iz njih koje se mogu uzeti u obzir. Njime se također skreće pozornost na metode i načela utvrđene Prilogom V. DEU-u koje je potrebno slijediti pri izračunu uštede energije.

Budući da se zahtijevaju „nove” uštede, ne može se sve što su države članice napravile u bilo kojem trenutku u području učinkovitosti energije u krajnjoj potrošnji uračunati za potrebe primjene članka 7. U RDK-u je objašnjeno da se može uračunati ušteda energije ostvarena pojedinačnim mjerama unutar razdoblja obveze (odnosno od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020.), čak i ako je mjera politike koja je dovela do mjera donesena/uvodena prije 1. siječnja 2014. U smislu prijenosa i provedbe, države članice do 5. prosinca 2013. moraju obavijestiti Komisiju o svojoj detaljnoj planiranoj, predloženoj ili pravno definiranoj metodologiji za djelovanje sustava obveza energetske učinkovitosti te o mjerama politike koje planiraju kao alternativne mjere.

¹⁵ Članak 7. stavak 9. i Prilog V. točka 4.; države članice moraju do 5. prosinca 2013. obavijestiti Komisiju o mjerama politike koje planiraju donijeti

Treba podsjetiti da se od država članica zahtijeva utvrđivanje pravila o učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama koje se primjenjuju u slučaju neusklađenosti s nacionalnim odredbama donesenima u skladu s ovim člankom (članak 13. DEU-a).

3.4. Smjernice za članak 8. (Energetski pregledi i sustavi gospodarenja energijom)

Člankom 8. se državama članicama uvode dvije glavne obveze: promicanje dostupnosti energetskih pregleda među krajnjim kupcima u svim sektorima i osiguravanje da poduzeća koja nisu MSP-i provode energetske preglede najmanje svake četiri godine. Pregledi moraju biti troškovno učinkoviti, a moraju ih provoditi kvalificirani/akreditirani stručnjaci ili nadzirati neovisna tijela.

U DEU-u su „MSP-i” definirani upućivanjem na Preporuku Komisije 2003/361/EZ, a u RDK-u su objašnjeni elementi definicije kako je utvrđeno Preporukom (manje od 250 zaposlenika, godišnji promet ne prelazi 50 milijuna EUR i/ili godišnja bilanca stanja ne prelazi 43 milijuna EUR). Nacionalni propisi o radu primjenjuju se u vezi s definicijom „zaposlenika”. U RDK-u je objašnjeno da u skladu s definicijom EU-a, poduzeće u jednoj zemlji treba utvrditi je li partner poduzeću u drugoj zemlji, odnosno je li s njim povezano. To će biti slučaj ako poduzeće ima 25 % kapitala ili prava glasa u drugom poduzeću¹⁶ (ili obrnuto) te se u tom slučaju mora utvrditi ukupni broj zaposlenika partnera ili povezanih društava kako bi se vidjelo je li poduzeće MSP ili nije.

Primjena te definicije u praksi zahtijeva na primjer razmatranje konsolidiranih podataka o svakom poduzeću, uključujući poduzeća u drugim državama članicama i izvan Europe, radi osiguravanja usklađene definicije i postupanja u cijelom EU-u. U RDK-u su navedeni primjerci mjera, kao što su registri MSP-a, javni registri trgovačkih društava prema veličini itd., koji bi mogli biti korisni pri utvrđivanju koja su poduzeća obuhvaćena obvezom energetskog pregleda.

Kao rezultat, male podružnice u jednoj državi članici možda moraju provesti energetski pregled svake četiri godine jer nisu obuhvaćene definicijom MSP-a te stoga spadaju u kategoriju velikih poduzeća. Navedeno se ne bi trebalo smatrati dodatnim opterećenjem ili nerazmjernim¹⁷ jer s jedne strane takva poduzeća mogu provoditi sustave gospodarenja energijom i stoga biti izuzeta od obveze pregleda ili mogu imati aranžmane za pružanje pomoći podružnici u vezi s pregledom, na primjer od strane unutarnjih stručnjaka iz matičnog društva, a s druge strane jer će predmetni energetski pregled vjerojatno imati ograničeniji opseg i troškove.

U RDK-u je objašnjena fleksibilnost u ispunjavanju obveze pregleda predviđena člankom 8. U skladu s tim, velika poduzeća koja provode sustav gospodarenja energijom ili sustav upravljanja okolišem izuzeta su od primijene zahtjeva energetskih pregleda svake četiri godine. Smatra se da velika poduzeća koja provode energetske preglede na temelju dobrovoljnih sporazuma (uz odgovarajući nadzor) ispunjavaju zahtjev redovitog energetskog pregleda.

Kako bi se zajamčila visoka kakvoća energetskih pregleda i sustava gospodarenja energijom, države članice moraju utvrditi minimalne zahtjeve za energetske preglede na temelju Priloga

¹⁶ Općenito, MSP-i su većinom *autonomni* budući da su potpuno neovisni ili su u manjinskim partnerstvima (svaki s manje od 25 %) s drugim poduzećima. Ako se taj udio poveća na najviše 50 %, smatra se da je riječ o odnosu između *partnerskih* poduzeća. Iznad tog praga poduzeća su *povezana*.

¹⁷ Prilogom VI. točkom (d) zahtijeva se da energetski pregledi budu „razmjerni”. Načelo proporcionalnosti podrazumijeva ispitivanje jesu li zakonodavna ili upravna mjera ili zakonodavno ili upravno sredstvo primjereni i potrebni za postizanje ili ostvarivanje zadanog cilja. Sud Europske unije primjenjuje načelo proporcionalnosti kada uravnotežuje zakonodavne mjere s privatnim interesima, osobnim pravima i temeljnim slobodama.

VI. DEU-u, a u RDK-u su navedeni praktični primjeri za razinu pojedinosti koju treba uključivati energetske pregled. U smjernicama je objašnjeno i kako su sustavi pregleda iz DEU-a povezani s akreditacijom i ocjenom sukladnosti kako su uređene Uredbom (EZ) br. 765/2008.

Treba podsjetiti da se, kao i kod članka 7., od država članica zahtijeva utvrđivanje pravila o sankcijama koje se primjenjuju u slučaju neusklađenosti s nacionalnim odredbama donesenima za energetske preglede.

3.5. Smjernice za članke 9. – 11. (Mjerenje i informacije o obračunu)

Člankom 9. zahtijeva se da krajnji kupci električne energije, prirodnog plina, centraliziranoga grijanja, centraliziranog hlađenja i tople vode imaju pojedinačna brojila po konkurentnim cijenama koja točno odražavaju njihovu potrošnju energije i daju informacije o vremenu uporabe energije (uz iznimke na temelju tehničkih i financijskih razloga). Odredbama DEU-a o mjerenju i informacijama o obračunu preuzete su i učinkovitijima učinjene neke od odredaba ranije Direktive 2006/32/EZ o energetske učinkovitosti u krajnjoj potrošnji i energetske usluge (od kojih će većina njih biti stavljena izvan snage DEU-om 5. lipnja 2014.). Od 31. prosinca 2016. zahtjev za osiguravanje brojila individualne potrošnje krajnjim kupcima grijanja i hlađenja proširit će se na zgrade s više stanova i višenamjenske zgrade koje imaju centralni izvor grijanja/hlađenja ili se opskrbljuju iz centralnog izvora koji opslužuje više zgrada (uz iznimke na temelju tehničkih i financijskih razloga).

U smjernicama je jasno navedeno da se člankom 9. ne zahtijeva uvođenje pametnih sustava mjerenja (time se bave direktive iz trećeg paketa: 2009/72/EZ i 2009/73/EZ), već se pojašnjava da ako države članice uvedu pametno mjerenje, tada se, u skladu s člankom 9. stavkom 2., primjenjuju različite obveze, kao što je obveza da pametna brojila moraju imati mogućnost mjerenja električne energije prenesene u mrežu iz prostorija krajnjeg kupca. Njime je utvrđena i ocjena da „krajnji kupac” može uključivati ne samo osobu koja se koristi energijom, već i osobu ili organizaciju kao što je skup vlasnika u zgradama s više stanova, koji zajednički kupuju energiju. Člankom 10. zahtijeva se da se krajnje kupce s tradicionalnim pojedinačnim brojilima uobičajeno treba najmanje svakih 6 mjeseci obavijestiti o tome koliko će im biti obračunata energija koju su potrošili u zadnjem razdoblju – svaka 3 mjeseca ako to zatraže ili ako im se obračun dostavlja elektronički.

Ako su dostupna pametna brojila za električnu energiju / plin, člankom 10. krajnjim je kupcima dano pravo na detaljne informacije o potrošnji energije na temelju njihovog trenutnog ugovora o opskrbi za prethodne dvije godine i (uz iznimke) na usporedbu s potrošnjom tipičnog korisnika.

Člankom 11. krajnjim je kupcima dano pravo da račune i informacije o obračunu za potrošnju energije dobivaju besplatno.

Treba podsjetiti da se od država članica zahtijeva utvrđivanje pravila o učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama koje se primjenjuju u slučaju neusklađenosti s nacionalnim odredbama donesenima u skladu s člancima 9. do 11. (članak 13. DEU-a).

3.6. Smjernice za članak 14. (Poticanje učinkovitosti u grijanju i hlađenju)

Člankom 14. je prošireno područje primjene i zamijenjene su materijalne odredbe Direktive 2004/8/EZ o promicanju kogeneracije. Smjernice se odnose samo na nove aspekte uvedene DEU-om.

Od država članica se zahtijeva da pripreme sveobuhvatnu procjenu za utvrđivanje troškovno učinkovitog potencijala visokoučinkovite kogeneracije i učinkovitog centraliziranog grijanja i hlađenja, uzimajući pritom u obzir klimatske uvjete, gospodarsku izvedivost i tehničku

prikladnost. Do 31. prosinca 2015. moraju obavijestiti Komisiju o toj procjeni. Države članice trebale bi na temelju utvrđenog potencijala poduzeti mjere za provedbu troškovno učinkovitog potencijala visokoučinkovite kogeneracije i učinkovitog centraliziranog grijanja i hlađenja. U procjeni bi države članice trebale dostaviti informacije o mjerama, strategijama i politikama koje se mogu donijeti s ciljem ostvarivanja potencijala za visokoučinkovitu kogeneraciju do 2020. i 2030. Za postrojenja za proizvodnju električne energije i industrijska postrojenja iznad 20 MW postoji obveza pripreme analize troškova i koristi u vezi s održivošću kogeneracije, oporabom otpadne topline ili priključivanjem na mrežu za centralizirano grijanje u slučaju njihove izgradnje ili preuređenja u značajnoj mjeri. Rezultati analize troškova i koristi trebaju se odražavati u odobrenjima ili dozvolama za postrojenja.

Zahtjevi u vezi sa sadržajem sveobuhvatne procjene i metodologijom analize troškova i koristi te moguća izuzeća od obveza za postrojenja detaljno su objašnjeni u RDK-u.

3.7. Smjernice za članak 15. (Pretvorba, prijenos odnosno transport i distribucija energije)

Člankom 15. se od država članica zahtijeva da osiguraju da nacionalna regulatorna tijela za energetiku, operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava maksimalno iskoriste potencijal pametnih mreža za povećanje energetske učinkovitosti, ocijene i poboljšaju energetske učinkovitost u planiranju i radu infrastrukture za plin i električnu energiju i osiguraju da tarife i propisi ispunjavaju posebne kriterije energetske učinkovitosti i da se njima ne ometa odgovor na potražnju. Do 30. lipnja 2015. države članice moraju procijeniti potencijal za povećanje energetske učinkovitosti infrastrukture za plin i električnu energiju i utvrditi konkretne mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti mrežne infrastrukture. Člankom su predviđeni prioriteti pristupa i odašiljanja za kombiniranu proizvodnju toplinske i električne energije, a izvorima na strani potražnje, posebno odgovoru na potražnju, osiguran je jednaki tretman kao i opskrbi u vezi sa sudjelovanjem na veleprodajnim i maloprodajnim tržištima. Njime se posebno promiče pristup odgovoru na potražnju i njegovo sudjelovanje na tržištima uravnoteženja, rezervi i drugih usluga, tako što se zahtijeva definiranje tehničkih i ugovornih načina za sudjelovanje, uključujući sudjelovanje agregatora i drugih pružatelja usluga odgovora na potražnju.

4. ZAKLJUČAK

Energetska učinkovitost je složeno i zahtjevno pitanje u smislu vladinih kapaciteta. U političkom smislu možda postoji jaz između obveza koje su preuzele države članice i isporuke. Direktivom o energetske učinkovitosti osigurana je nova krovna pravna struktura za ciljeve energetske učinkovitosti dogovorene na europskoj razini. Do danas je postojeće zakonodavstvo o energetske učinkovitosti samo djelomično provedeno. DEU-om su zamijenjene i ojačane dvije direktive o energetske učinkovitosti (2004/8/EZ o kogeneraciji i 2006/32/EZ o energetske uslugama) i povezane s obvezama koje su već utvrđene Direktivom 2009/125/EZ o ekološkom dizajnu, Direktivom 2010/30/EU o označivanju energije i Direktivom 2010/31/EU o energetske učinkovitosti zgrada). Kako je navedeno gore u dijelu 2., 2014. Komisija mora izvijestiti Europski parlament i Vijeće o napretku u ostvarivanju cilja za 2020., a ta ocjena može prema potrebi uključivati prijedloge daljnjih mjera. Ovom bi se Komunikacijom i pratećim RDK-ima trebalo pomoći državama članicama u prijenosu i provedbi ambicioznih mjera koje su dogovorile u Direktivi o energetske učinkovitosti.